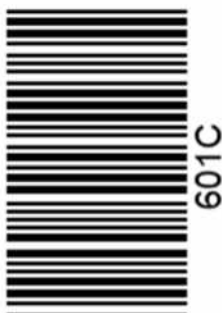

کد کنترل

601

C

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
سازمان سنجش آموزش کشور

«در زمینه مسائل علمی، باید دنبال قله بود.»
مقام معظم رهبری

عصر جمعه

۱۴۰۲/۱۲/۰۴

دفترچه شماره ۳ از ۳

آزمون ورودی دوره‌های دکتری (نیمه‌متمرکز) - سال ۱۴۰۳

زبان و ادبیات فارسی (کد ۲۱۰۱)

مدت زمان پاسخگویی: ۱۰۵ دقیقه

تعداد سؤال: ۸۰

عنوان مواد امتحانی، تعداد و شماره سؤال‌ها

ردیف	مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره
۱	زبان عربی - کلیات ادبی (تاریخ ادبیات - دستور - عروض و قافیه - نقد و نظریه‌های ادبی معاصر)	۳۵	۱	۳۵
۲	بلاغت	۵	۳۶	۴۰
۳	متون نظم - متون نثر	۴۰	۴۱	۸۰

این آزمون، نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

* داوطلب گرامی، عدم درج مشخصات و امضا در مندرجات جدول زیر، به منزله عدم حضور شما در جلسه آزمون است.

اینجانب با شماره داوطلبی با آگاهی کامل، یکسان بودن شماره صندلی خود با شماره داوطلبی مندرج در بالای کارت ورود به جلسه، بالای پاسخنامه و دفترچه سؤال‌ها، نوع و کد کنترل درج شده بر روی دفترچه سؤال‌ها و پایین پاسخنامه‌ام را تأیید می‌نمایم.

امضا:

زبان عربی - کلیات ادبی (تاریخ ادبیات - دستور - عروض و قافیه - نقد و نظریه‌های ادبی معاصر):

■ عَيْنُ الْأَنْسَبِ وَ الْأَدَقُّ فِي الْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ التَّعْرِيبِ أَوْ الْمَفْهُومِ (۱-۶)

۱- ﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴾:

(۱) همانا ما قرآن را به زبان عربی نازل کردیم تا شاید تعقل ورزید!

(۲) همانا ما آن قرآن را به عربی فرو فرستادیم باشد که اندیشه ورزید!

(۳) قطعاً ما قرآنی را به زبان عربی فرو فرستادیم تا شاید اندیشه کنید!

(۴) قطعاً ما آن را به صورت قرآنی عربی نازل کردیم باشد که تعقل کنید!

۲- « كَانَ الْأَدَبُ الْفَارِسِيُّ يَعْتَبَرُ مِنْذُ ظُهُورِهِ وَ اتَّسَاعِهِ أَدَبًا إِسْلَامِيًّا، بَلْ إِنَّهُ لَمْ يَمَزْ أَيْضًا بِعَصْرِ جَاهِلِيٍّ خِلَافًا لِلأَدَبِ الْعَرَبِيِّ، وَ مِنَ الطَّبِيعِيِّ أَنْ تَأْثِيرُ الْإِسْلَامِ فِيهِ لَمْ يَكُنْ تَأْثِيرًا خَارِجِيًّا، بَلْ كَانَ اسْتِمْرَارًا لِتَأْثِيرِ الْبَيْئَةِ الَّتِي ظَهَرَ فِيهَا! »:

(۱) ادبیات فارسی دری از هنگام ظهور خود تحت تأثیر دین اسلام بود، و حتی دوره‌ای فاصله با ادبیات قدیم نداشت یعنی برخلاف ادبیات عربی، ناچار تأثیر اسلام را بر آن باید ادامه تأثیر محیط به شمار آورد و نه تأثیری خارجی!

(۲) ادبیات زبان فارسی دری از ابتدای ظهور و توسعه ادبیاتی اسلامی بشمار می‌آمد، و برخلاف ادبیات عربی دوره‌ای به عنوان دوره جاهلی نگذارنده بود، به همین جهت تحت تأثیر اسلام قرار گرفتن آن خارجی نبود بلکه این محیط بود که بر آن تأثیر گذاشت!

(۳) ادبیات فارسی دری از همان آغاز ظهور و توسعه خود ادبیاتی اسلامی محسوب می‌شد، حتی برخلاف ادبیات عربی یک دوره جاهلی هم پشت سر نداشت، لاجرم تأثیر اسلام در آن تأثیری خارجی نبود بلکه ادامه تأثیر محیط ظهور آن بود!

(۴) ادبیات زبان فارسی دری از وقتی ظهور کرد و گسترش یافت ادبیاتی اسلامی شناخته می‌شد، و حتی مثل ادبیات عربی دوره‌ای به عنوان جاهلی پشت سر نداشت، لذا تأثیر اسلام را بر آن نمی‌توان تأثیر خارجی پنداشت بلکه ادامه تأثیر محیط بود!

۳- « يجب اعتبار عصر حكم المسلمين في إسبانيا أكثر عصور تلك المنطقة ازدهاراً من الناحية الثقافية. فالعلوم المختلفة التي كانت قد نفذت من الشرق الإسلامي إلى إسبانيا كانت بلغت مرحلة من الازدهار يقل نظيرها!». عین الصحيح:

۱) روزگار فرمانروائی مسلمین در اسپانیا را باید از نظر فرهنگی درخشانترین دوره تاریخ آن سرزمین بحساب آورد، زیرا دانشهای گوناگون از مشرق اسلامی به سرزمین اسپانیا راه یافته بود و به مرحله‌ای کم‌نظیر از شکوفائی رسیده بود.
 ۲) دوران حکمرانی مسلمین در اسپانیا را از لحاظ فرهنگی باید درخشانترین دوران تاریخ آن سرزمین بحساب آورد، چه علوم مختلف که از مشرق اسلامی به اسپانیا راه یافته بود در آنجا به مرحله‌ای کم‌نظیر از شکوفائی رسیده بود!
 ۳) دوره فرمانروائی مسلمانان را در اسپانیا می‌توان از لحاظ فرهنگی درخشانتر از سایر عصور در آن سرزمین دانست، چه علوم گوناگون که از مشرق اسلامی به این سرزمین راه یافته بود به مرحله‌ای بی‌نظیر از درخشش رسیده بود!
 ۴) عصر حکمرانی مسلمانان را در اسپانیا می‌توان درخشانترین عصر فرهنگی آن سرزمین بشمار آورد، زیرا دانشهای مختلف که از مشرق اسلامی به اسپانیا روی آورده بود در این سرزمین به موقعیتی بی‌نظیر در شکوفائی دست یافته بود!

۴- « لولا اقتراب الوقت، عن قدر، لما فُتحت، على حال، لأحمد خبيراً!». عین غیر المناسب للمفهوم المطوي في البيت:

- ۱) ﴿و ما تسقط من ورقة إلا يعلمها﴾
 - ۲) ﴿و ما رميت إذ رميت و لكن الله رمى﴾
 - ۳) ﴿و إذا أراد الله شيئاً فإنما يقول له كن فيكون﴾
 - ۴) ﴿فمن يملك لكم من الله شيئاً إن أراد بكم ضرراً﴾
- ۵- « أرى ذمّي الأيام ما لا يضرّها فهل دافع عني نوابها الحمد!»:

- ۱) لا تَذمّ الدنيا، فينالكَ شرّها!
- ۲) إمدح الدنيا، تتخلّص من شرّها!
- ۳) إذا مدحت الدنيا تأمن شرّها و لو كانت تهدف أمانيك!
- ۴) إن ذممت الدنيا أو حمدتها لافرق بينهما، فهي تعمل عملها!

۶- « آیا خون تو قرمزتر از خون دیگران است؟!»: أ دمك

- ۱) أحمر من دماء الآخرين؟! ۲) أشدّ حمرة من دم الآخرين؟!
- ۳) أشدّ احمراره من دماء غيرك؟! ۴) أكثر أحمر من دم غيرك؟!

■ ■ عین المناسب للجواب عن التشكيل (۷ و ۸)

۷- عین الخطأ:

- ۱) العالم من عرف قدره و كفى بالمرء جهلاً ألا يعرف قدره؛
- ۲) و إن من أبغض الرجال إلى الله تعالى لعبداً و كلفه الله إلى نفسه؛
- ۳) جائزاً عن قصد السبيل سائراً بغير دليل، إن دُعي إلى حرب الدنيا عمل؛
- ۴) و إن دُعي إلى حرب الآخرة كسل؛ كأن ما عمل له واجب عليه و كأن ما وئى فيه ساقط عنه؛

۸- عین الخطأ:

- ۱) قال دمنه: ما ترك الأول للأخيراً شيئاً، لأنه يقال: أشد الناس؛
- ۲) و جنوده المثل السوء، و لقد صدق من قال: كلما ازداد الإنسان في الخير؛
- ۳) في توفي الشر يصيبه الشر قبل المستسلم له. فلا يكونن الملك و خاصته؛
- ۴) اجتهداً كان الشر إليه أسرع، و لذلك انقطعت النساك بأنفسها عن الخلق؛

■ ■ عین الخطأ في الإعراب و التحليل الصرفي (۹-۱۱)

۹- ﴿ قالوا سبحانك لا علم لنا إلا ما علمتنا ﴾:

- ۱) سبحان: اسم - مفرد مذکر - جامد - نكرة - معرب - صحيح الآخر / مفعول مطلق لفعل محذوف وجوباً و منصوب
- ۲) علمت: ماضٍ - للمخاطب - مزيد ثلاثي (من باب تفعيل) - صحيح و سالم / فعل و فاعله ضمير التاء البارز، و الجملة فعلية
- ۳) علم: اسم - مفرد مذکر - جامد - نكرة / اسم « لا » النافية للجنس و مبني على الفتح ببناء عرضي و منصوب محلاً، و الجملة اسمية
- ۴) ما: اسم غير متصرف - من أدوات الاستفهام - نكرة - مبني على السكون / مستثنى متصل و منصوب تقديراً، و المستثنى منه: « علم » و منصوب

- ۱۰- « عجب للبخيل يستعجل الفقر الذي منه هرب و يفوته الغنى الذي إياه طلب! »:
- (۱) يفوت: مضارع - للغائب - معتل و أجوف (إعلاله بالإسكان بنقل الحركة) - مبني للمعلوم - معرب / فعل مرفوع و فاعله « الغنى » و الجملة فعلية
- (۲) إياه: اسم - ضمير منفصل منصوب - للغائب - معرفة - مبني على الضم / مفعول به مقدم وجوباً للفعل « طلب » و منصوب محلاً
- (۳) الذي: اسم - موصول خاص أو مختص - للمفرد المذكر - معرفة - مبني على السكون / مضاف إليه و مجرور محلاً
- (۴) الفقر: اسم - مفرد مذكر - جامد - معرّف بأل - معرب - صحيح الآخر - منصرف / مفعول به و منصوب
- ۱۱- « متى ما تلق من تهوى دع الدنيا و أهملها! »:
- (۱) دع: مجزئ ثلاثي و مبني على السكون و كسرتة لرفع النقاء الساكنين
- (۲) أهمل: مزيد ثلاثي، مصدره « إمهال » و مادته « مهل »
- (۳) أهمل: فعل أمر من باب إفعال و من مادة « همل »
- (۴) دع: مادته « ودع » و إعلاله بالحذف، و مبني

■ ■ عین المناسب للجواب عن الأسئلة التالية (۱۲-۱۵)

- ۱۲- عین « ذا » ليس اسم موصول:
- (۱) من ذا في الدار.
- (۲) من ذا زارك.
- (۳) من ذا الرجل.
- (۴) من ذا عندك.
- ۱۳- عین الخطأ:
- (۱) لا تكذبوا فتخسروا!
- (۲) لا تكذبوا تفوزوا في الحياة!
- (۳) لا تتكاسلي تتجحي!
- (۴) لا تتكاسلي فتتجحي!
- ۱۴- عین الحال الغير المؤولة إلى المشتق:
- (۱) اقترب للناس العام الجديد و هم يدخلون الأسواق فرداً فرداً.
- (۲) بحثت الشارع عن محفظتي التي فقدتها شبراً شبراً و لم أجدتها!
- (۳) يا طفلي؛ وجهك الجميل يبدو قمرًا كلما تبسمين، فيملاً قلبي شوقاً!
- (۴) إن أصحاب ثمود كانوا ينحتون الجبال بيوتاً فهم كانوا ذوي قوة و جلال.
- ۱۵- عین الخطأ في النداء:
- (۱) أيا طالبة، اجتهدی تتجحي!
- (۲) أي مجيد الشاعر أنشد لنا شعراً!
- (۳) أيا أختي مريم، عليك بالصبر!
- (۴) يا طالباً يجد في دروسه، ستتجح!

۱۶- از میان بخش‌های مختلف اوستا، کدام بخش در زمرة ژانر روایت‌های حماسی به‌شمار می‌رود؟

- (۱) گات‌ها (۲) یشت‌ها (۳) وندیداد (۴) ویسپرد

۱۷- کدام مورد در خصوص معرفی کتاب «جواهر الاسرار و زواهر الانوار»، درست است؟

- (۱) مؤلف کتاب کمال‌الدین حسین کاشفی سبزواری است. در شرح اصطلاحات و رموز عرفانی است. از آثار سده نهم هجری است.
(۲) مؤلف کتاب کمال‌الدین عبدالرزاق لاهیجی است. در شرح گلشن راز شامل یک مقدمه و دوازده فصل است. از آثار سده نهم هجری است.
(۳) مؤلف کتاب کمال‌الدین حسین خوارزمی است. در شرح مثنوی معنوی، شامل یک مقدمه و ده مقاله است. از آثار سده نهم هجری است.
(۴) مؤلف کتاب کمال‌الدین اسعد صدیقی دوانی است. در شرح الهی‌نامه عطار، شامل یک مقدمه و ده فصل است. از آثار سده هشتم هجری است.

۱۸- کدام مورد، متضمن اعضای فعال «انجمن خاقان» در دوره بازگشت ادبی است؟

- (۱) فتح‌علی‌خان صبا - میرزا عبدالوهاب نشاط - سیدمحمد سحاب اصفهانی
(۲) مجمر اصفهانی - محمدحسین فراهانی - میرزا نصیر طبیب
(۳) صباحی بیدگلی - هاتف اصفهانی - محمدصادق منشی
(۴) حسینعلی آشفته - عمان سامانی - آذربیدگلی

۱۹- دو مکتب بزرگ عرفانی در اواخر قرن ششم و اوایل قرن هفتم، کدام است؟

- (۱) حروفیه - شیخیه جوریه
(۲) نوربخشیه - مولویه
(۳) چشتیه - نعمت‌اللهیه
(۴) کبرویه - سهروردیه

۲۰- با توجه به ویژگی‌های مکتب واسوخت، کدام مورد تناسب نزدیک‌تری با آن دارد؟

- (۱) آن روزگار کو که مرا یار یار بود؟
(۲) خبر دهید به صیاد ما که ما رفتیم
(۳) ز هر کامی که در ایام او بود
(۴) خوبانش به تاریکی بازار درون
من بر کنار از غم و او در کنار بود
به فکر صید دگر باشد و شکار دگر
به جز یک آرزو در رام او بود
چون آب خضر روان شده در ظلمات

۲۱- نوع و معنای حروف مشخص شده (واو) در کدام مورد درست است؟

- (۱) صلاح کار کجا و من خراب کجا
(۲) دوش می‌آمد و رخساره برافروخته بود
(۳) عمر برف است و آفتاب تموز
(۴) دیدم و آن چشم دل سیه که تو داری
بین تفاوت ره از کجاست تا به کجا (واو استبعاد)
تا کجا باز دل غم‌زده‌ای سوخته بود (واو مقابله)
اندکی ماند و خواجه غره هنوز (واو معیت)
جانب هیچ آشنا نگاه ندارد (واو حالیه)

۲۲- در کدام مورد، جمله پیرو به صفت تأویل می‌شود؟

- (۱) هنوز با همه دردم امید درم‌انست
(۲) که گفت در رخ زیبا نظر خطا باشد
(۳) کسی ملامت وامق کند به نادانی
(۴) تو را در آینه دیدن جمال طلعت خویش
که آخری بود آخر شبان یلدا را
خطا بود که نبیند روی زیبا را
حیب من که ندیدست روی عذرا را
بیان کند که چه بودست ناشکیبا را

۲۳- کدام مورد، در بیت زیر درست است؟

- «در دهان دار تا بود خندان چون گرانی کند بکن دندان»
- (۱) حذف مسند
(۲) حرف ربط همپایگی
(۳) تکرار مسندالیه
(۴) تنازع

۲۴- توضیحات کدام مورد درباره معانی «که» درست است؟

- (۱) شحنگی بدو مفوض کردیم. وی را زیادت نیکویی باشد که در خدمت به کار برد. (شرط)
(۲) به رخ چو مهر فلک بی نظیر آفاق است به دل دریغ که یک ذره مهربان بودی (غایت فعل)
(۳) اگر ز خون دلم بوی شوق می آید عجب مدار که هم درد نافه ختم (اضراب)
(۴) همی رفت تا مرز توران رسید که از دیده گه دیده بانش بدید (تعلیل)

۲۵- نوع بدل در کدام یک از جمله های تأویلی مشخص شده، متفاوت است؟

- (۱) آن که دایم هوس سوختن ما می کرد کاش می آمد و از دور تماشا می کرد
(۲) شاهد آن نیست که مویی و میانی دارد بنده طلعت آن باش که آنی دارد
(۳) ما زنده به آنیم که آرام نگیریم موجیم که آسودگی ما عدم ماست
(۴) سعدی آن نیست که هرگز ز کمندت بگریزد که بدانست که در بند تو خوشتر که رهایی

۲۶- وزن عروضی کدام مورد، بحر «مضارع مثنی ا خرب مکفوف سالم عروض و ضرب» است؟

- (۱) دوباره باد بهار به باغ شد پی سپار به باغ شد پی سپار نسیمی از هر کنار
(۲) هر صبحدم که مرغ سحرخوان فغان برآرد طاووس عشق سر زگلستان جان برآرد
(۳) ملک باده ای به دست سماعی نهاد پیش یکی طرفه بر یمین یکی طرفه بریسار
(۴) دیدم به خواب خوش که به دستم پیاله بود تعبیر رفت و کار به دولت حواله بود

۲۷- کدام بیت در «بحر مشاکل مسدس مکفوف مقصور» سروده شده است؟

- (۱) از آن خمشم که بی هنرم سزا نبود که عرض هنر به پیش هما کند مگسی
(۲) دیدم به ره آن ماه راستین را آن نازک زیبای نازنین را
(۳) چو قندت گرچه صنوبر کشد سری نبود چون قند سروت صنوبری
(۴) ای نگار سیه چشم سیه موی سرو قند نکوروی نکو گوی

۲۸- در کدام بیت اختیار شاعری «قلب» مشهود است؟

- (۱) کعبه به زاهدان رسد دیر به ما سبکشان بخشش اصل دان همه ما و تو از میان بری
(۲) خاطر خاقانی از آن کعبه شناس شد که او در حرم خدایگان کرد به جان مجاوری
(۳) کوی مغان و ما و تو هر سر سنگ کعبه ای درد تو کرده زمزمی دست تو کرده ساغری
(۴) منتظری که از فلک خوانچه زر برآیدت خوانچه کن و چمانه کش خوانچه زر که می بری

۲۹- قافیه کدام بیت درست است؟

- (۱) گرچه بسیار مال و جاه بباخت قُرب سلطان و عز شاه بیافست
(۲) دبیر خردمند بنوشت خوب پدید آورد اندرو زشت و خوب
(۳) از شبنم عشق خاک آدم گل شد صد فتنه و شور در جهان حاصل شد
(۴) چو بر دریا زند تیغ پالاک به ماهی گاو گوید: کیف حالک

۳۰- در کدام مصرع شاعر از «تسکین» استفاده نکرده است؟

- (۱) مشتاقی و صبوری از حد گذشت یارا (۲) اگر به سالی حافظ دری زند بگشای
(۳) بسم الله الرحمن الرحیم (۴) رفت آنکه رفت و آمد آنک آمد

۳۱- با توجه به نقش‌های زبانی که یاکوبس مطرح کرده است، کدام مورد درست است؟

- (۱) پسر نوح با بدان بنشست / خاندان نبوتش گم شد (نقش ارجاعی)
(۲) ای بی‌خبر بکوش که صاحب خبر شوی / تا راهرو نباشی، کی راهبر شوی (نقش همدلی)
(۳) دیدی ای دل که غم یار دگر بار چه کرد؟ / چون بشد دلبر و با یار وفادار چه کرد؟ (نقش ترغیبی)
(۴) بگذار تا مقابل روی تو بگذریم / دزدیده در شمایل خوب تو بنگریم (نقش فرا زبانی)

۳۲- در کدام مورد هنجارگریزی واژگانی دیده می‌شود؟

- (۱) قاصد روزان ابری، داروگ، کی می‌رسد باران؟
(۲) پشت هیچستان رگ‌های هوا پر قاصدهایی است.
(۳) ای فصل، فصل‌های نگارینم / سرد سکوت خود را بسراییم.
(۴) عجا کز گذر کاشی این مزگت پیر / هوس کوی مغان است دگر بار مرا

۳۳- کدام مورد درباره قواعد و قوانین نظام ساختاری تفسیر ادبی کالر درست است؟

- (۱) خواننده باید از ورود به جهان تخیلی داستان آگاه باشد؛ این آگاهی از راه طبیعی‌سازی ایجاد می‌شود؛ فرایندی برای درک متن از طریق ترجمه غرابت زبان ادبی به ایده‌ای قابل فهم.
(۲) اجزای استعاره باید در پس زمینه اثر دارای رابطه‌ای منسجم باشند. بر این اساس در رمانی رمانتیک، صحنه غروب آفتاب و سرمای استخوان‌سوز نمی‌تواند به معنی خفقان سیاسی در جامعه تفسیر شود.
(۳) از طریق قاعده فاصله است که خواننده می‌تواند متوجه شود منظور راوی از «محبوبم گلی خوش‌بو است.» سخنی استعاری است.
(۴) خواننده به این دلیل می‌تواند وحدت درون‌مایه یک اثر ادبی را بیابد که انتظار دارد آن اثر ادبی دارای چنین انسجامی باشد؛ بنابراین هنگام تفسیر متن، وحدت درون‌مایه بر ساخته خواننده نیست؛ بلکه انتظار اوست.

۳۴- کدام مورد از نظر منتقدان «نقد نو» نادرست است؟

- (۱) دام تأثیر متن به واکنش‌های تأثرگرایانه و نسبی‌گرایی منجر می‌شود و نتیجه آن نبود معیار برای تفسیر و ارزیابی ادبیات خواهد بود.
(۲) پیچیدگی اثر ادبی از معانی چندگانه و معمولاً متقابل موجود در آن ایجاد می‌شود. این معانی چندگانه بیشتر از راه متناقض‌نما، آبرونی، ابهام و تنش به وجود می‌آیند.
(۳) اثر ادبی‌ای واجد ارزش است که هم دارای پیچیدگی باشد و هم نظم را که انسان‌ها به‌طور فطری دنبال آن هستند، القا کند. این دو از راه وحدت اندام‌وار متن فراهم می‌شوند.
(۴) منتقد ادبی با توجه به زندگی، زمانه و روح عصری که مؤلف در آن می‌زیسته، دنبال راهی است که بتواند از آنها به‌عنوان منبع اطلاعات در تحلیل خود متن استفاده کند.

۳۵- از دیدگاه روانکاوانه، شعر زیر را می‌توان از زبان کدام بخش از روان، ساختار شخصیتی یا غرایز عطار نیشابوری تصور کرد؟

«منم آن گبر دیرینه که بتخانه بنا کردم / شدم بر بام بتخانه درین عالم ندا کردم»

- (۱) من (۲) فرامن (۳) نهاد (۴) تاناتوس

بلاغت:

۳۶- نوع ایهام در کدام بیت، درست ذکر شده است؟

- (۱) بعد از این ز آن شیر این ره بسته شد
 (۲) احوال گنج قارون کایام داد بر باد
 (۳) رخساره چون ماه تو امروز گرفته است
 (۴) دلی طلب کن بیمار کرده وحدت
- ۳۷- نوع استعاره در کدام مورد با سایر موارد متفاوت است؟

- (۱) چو طاوس فلک بگریخت از باغ
 (۲) که نشسته است و ایستاده به جد
 (۳) چو برزد بامدادان خازن چین
 (۴) گاو سفالین که آب لاله تر خورد
- ۳۸- در سروده زیر کدام «صنعت ادبی» به کار رفته است؟

«می آیم، می آیم، می آیم»

با گیسوانم: ادامه بوهای زیر خاک

با چشم‌هایم: تجربه‌های غلیظ تاریکی»

- (۱) جمع با تقسیم (۲) جمع و تفریق (۳) بدل بلاغی (۴) تجسم

۳۹- با توجه به تعریف قدما از کنایه، در کدام مورد کنایه مشهود است؟

- (۱) دست قراسنقر فلک سپر افکند
 (۲) چه رانی کشتی اندیشه در خشک
 (۳) عاصی سزای رحمت کی باشد؟
 (۴) نصیحت همه عالم چو باد در قفس است

۴۰- در عبارت «بسم الله الرحمن الرحيم، ايها القاضي بقم، قد عزلناك فقم.....» به کار رفته است:

- (۱) ایجاز حصر (۲) ایجاز مخل (۳) ایجاز حذف (۴) ایجاز قصر

متون نظم - متون نثر:

۴۱- معنی عبارت «بامدادان زنگی شب سر از بالین مشرق برگرفت و دندان سپید از مباسم آفاق بنمود.»، به کدام مورد نزدیک است؟

- (۱) سیاهی کنی سوخته شو چو بید
 (۲) ز زیر قلعه این چرخ گردان
 (۳) هوا و برق بد زنگی خندان
 (۴) شب را ز اختران همه دندان کند سپید
- که زنگی بدو کرد دندان سپید
 ز لب زنگی شب بنمود دندان
 که بگشاید به وقت خنده دندان
 چون زنگی ای که اوفتد از خنده با قفا

۴۲- کدام مورد در خصوص «شاه مثلث» در بیت زیر درست است؟

«تخت تو در مربعی، عرشی و کعبه‌ای کند شاه مثلثی از آنک اختر و چرخ اختری»

- (۱) مراد شاه سه کشور ایران و روم و توران است.
- (۲) مراد موالید ثلاثه یعنی جماد و نبات و حیوان است.
- (۳) مراد سه سطح هستی یعنی زمین و آسمان و ملکوت است.
- (۴) مراد سه برج حمل، اسد و قوس است که از برجهای آتشی هستند.

۴۳- کدام مورد در خصوص بیت زیر، نادرست است؟

«مشتري را ماهی صید و کمائی زیر دست آفت تیر از کمان ترکمان انگیخته»

- (۱) برج قوس، خانه و بال عطارد است.
- (۲) برج های حوت و قوس از خانه‌های ستاره مشتری است.
- (۳) ورود تیر به برج قوس، نشانه ادبار و نگون‌بختی است.
- (۴) میان کمان اول و تیر، ایهام تناسب برقرار شده است.

۴۴- کدام بیت با سایر ابیات تقابل تصویری دارد؟

- (۱) عید همایون فر نگر سیمرغ زرین‌پر نگر
- (۲) در آبگون قفس بین طاووس آتشین پر
- (۳) شب چاه بیژن بسته سر مشرق گشاده زال زر
- (۴) رنگ بشد ز مشک شب بوی نمائد لاجرم

۴۵- مفهوم کدام بیت با سایر ابیات تفاوت دارد؟

- (۱) گوهر شهوار مزد لب به جا واکردن است
- (۲) در نامه ما حرف نسنجیده نباشد
- (۳) در به روی گفت و گو هرچند باشد دلپذیر
- (۴) حرف بی‌جا از لب ما کم تراوش می‌کند

۴۶- ابیات هم مفهوم کدامند؟

- الف - تنبت در جامه چون در جام باده
- ب - گر برگ گل سرخ کنی پیرهنش را
- ج - تنبت را دید گل‌گویی که در باغ
- د - در سینه دلش ز نازکی بتوان دید

- (۱) «الف» و «ج» (۲) «الف» و «د» (۳) «ب» و «ج» (۴) «ب» و «د»

۴۷- کدام بیت به مفهوم آیه شریفه ﴿ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾، اشاره دارد؟

- (۱) خوی ما او نکو کند در ما
- (۲) هرچه بستند ز نعمت و نازت
- (۳) کفر و دین‌پرور روان تو اوست
- (۴) قایل او بس تو گنگ باش و مگوی

مهربان‌تر ز ماست او بر ما

به از آن با همان دهد بازت

اختیار آفرین جان تو اوست

طالب او بس تو لنگ باش و مگوی

۴۸- مفهوم کنایی کدام بیت در مقابل آن درست است؟

- (۱) زمین به گاو جُل خویش بسته تا مردم
 - (۲) بر خشک صحیفه چند خوانی
 - (۳) تو بوسه باره‌ای و جمله‌خواری
 - (۴) جگرها دید مشک اندود کرده
- به خود قرار اقامت در این سرا ندهد (جل بر گاو بستن: بیگاری کشیدن)
 بر آب جمازه چند رانی (جمازه بر آب راندن: تلاش فراوان)
 نگیری پند اگر گویم سخا کُن (جمله خوار: حراف و پر سخن)
 طبرزدهای زهرآلود کرده (جگر مشک اندود کردن: دورویی کردن)

۴۹- مفهوم بیت زیر، کدام است؟

- «نیستی و نقص هر جایی که خاست
 آینه خوبی جمله پیشه‌هاست»
- (۱) نقص‌ها چون آینه‌ای کمال و هنر را وصف می‌کنند.
 - (۲) دیدن کمال تنها یا مشاهده نقص امکان‌پذیر است.
 - (۳) دیدن نقص مقدمه کوشش در راه کمال است.
 - (۴) اضداد از یکدیگر به وجود می‌آیند.

۵۰- مفهوم بیت زیر، کدام است؟

- «هرچه چندانان ملائک کرده‌اند
 از پی تو بر فذلک کرده‌اند»
- (۱) تمام اعمال فرشتگان به حساب تو نوشته شده است.
 - (۲) همه اعمال فرشتگان در قیاس با اعمال تو سنجیده می‌شود.
 - (۳) همه اعمال فرشتگان در حکم خلاصه حساب اعمال توست.
 - (۴) تمام اعمال فرشتگان در مقابل قدر و عظمت تو هیچ است.

۵۱- کدام بیت، مفهوم «لیس فی الامکان ابداع ممّا کان» را کامل‌تر بیان می‌کند؟

- (۱) خلق را داده از حکیمی خویش
 - (۲) در جهان آنچه رفت و آنچه آمد
 - (۳) خواه اومید گیر و خواهی بیم
 - (۴) عالم است او به هرچه کرد و کند
- هر که را بیش حاجت، آلت بیش
 و آنچه هست آن چنان همی باید
 هیچ بر هرزه نافرید حکیم
 تو نندانی بدانت درد کند

۵۲- تصویر زمانی کدام مورد با سایر موارد تفاوت دارد؟

- (۱) خاتون رشّا ز ناقله داری
 - (۲) شعری به سیاق یمانی
 - (۳) مبسوطة به یک چراغ زنده
 - (۴) عریان ز حوض ماهی سوی بره روان شد
- با بطن الحوت در عماری
 بی‌شعر در آستین فشانی
 مقبوضه دو چشم زاغ کنده
 همچون بره برآمد پوشیده صوف اصفر

۵۳- مفهوم کلی بیت زیر، کدام است؟

- «خیال حوصله بحر می‌پزد هیئات
 چه‌هاست در سر این قطره محال‌اندیش»
- (۱) گمانی که به یقین می‌انجامد.
 - (۲) آرزوی فنا که به بقا می‌رسد.
 - (۳) جزئی که خیال پیوستن به کل دارد.
 - (۴) محالی که ممکن می‌شود.

۵۴- مفهوم بیت زیر در کدام مورد آمده است؟

«و بعضُ الداءِ مُلتَمَسٌ شِفاءُهُ»

- (۱) گزیده مار را افسون پدیدست
- (۲) دارو نخورم هرگز بی حجت و برهان
- (۳) راضی شدم و مهر بکرد آنگه و دارو
- (۴) فسونگر به گفتار نیکو همی

۵۵- تصویر بیت زیر در کدام مورد به درستی بیان شده است؟

«کحلی چرخ از سحاب گشت مسلسل به شکل

- (۱) ابرهای متراکم و زمین پوشیده از برف
- (۲) آسمان ابری و زمین تازه سبز شده در اول بهار
- (۳) آسمان تازه آفتابی شده و زمین تازه سبز شده
- (۴) بارش باران و زنده شدن زمینی که از برف پوشیده بوده

۵۶- مفهوم دو بیت زیر، کدام است؟

«جلوۀ اول که قلم برگرفت

پرده جلوت چو بر انداختند

- (۱) به وسیله سخن اولین بار اندیشه با قلم ثبت شد.
- (۲) اولین چیزی که قلم ثبت کرد سخن بود.
- (۳) اولین چیزی که قلم ثبت کرد سخن بود.
- (۴) اولین چیزی که قلم ثبت کرد سخن بود.

۵۷- معنی بیت زیر به کدام مورد نزدیک است؟

«اعیذها نظرات منک صادقة»

- (۱) همه وقت عارفان را نظر است و عامیان را
- (۲) قلب اندوده حافظ بر او خرج نشد
- (۳) عقل را حایل جحیم شناس
- (۴) ز رقیب دیو سیرت به خدای خود پناهم

۵۸- مفهوم بیت زیر به کدام مورد نزدیک تر است؟

«فإن اک قد بردت بهم غلیلی

- (۱) به بازوان توانا و قوت سردست
- (۲) گر خیو را بر آسمان فکنم
- (۳) قدرت بخشش اگر نیست مرا باکی نیست
- (۴) انگشت را ز خون دل من زند خضاب

۵۹- مفهوم بیت زیر با کدام مورد قرابت بیشتری دارد؟

«سختیان را گرچه یک من پی دهی شوره دهد

- (۱) از کوزه همان برون تراود که در اوست
- (۲) از پی هر سختی ای آسانی است
- (۳) چشم تنگ مرد دنیادوست را
- (۴) نگاه کن که بقا را چگونه می کوشد

و داءُ النَّوْكِ لیس لیه دواءُ»

- (۱) گزیده جهل را که شناسد افسون
- (۲) وز درد نیندیشم و نیوشم منکر
- (۳) هر روز به تدریج همی داد مزور
- (۴) برون آرد از دردمندان سقم

عودی خاک از نبات گشت مهلهل بتاب»

حرف نخستین ز سخن در گرفت

جلوۀ اول به سخن ساختند»

اولین چیزی که به انسان عطا شد سخن بود.

اولین آفریده سخن است.

ان تحسب فیمن شحمه ورم»

نظری حلال کردند و دوم روا نباشد

کآن معامل به همه عیب نهان بینا بود

نبود همچو فربهی آماس

مگر آن شهاب ثاقب مددی دهد خدا را

فلَم أَقْطَعْ بِهِمُ الْإِنْسَانِي»

خطاست پنجه مسکین ناتوان بشکست

بی گمانم که بر چکاد آید

قدرت ناستدن هست و لله الحمد

کفی کز او بلای تن و جان هر کسی است

واندکی چربو پدید آید به ساعت بر قصب»

یا قناعت پر کند یا خاک گور

به خردگی منگر دانه سپندان را

۶۰- مضمون ابیات زیر به کدام مورد نزدیک است؟

- «همچو صیادی سوی اشکار شد
چند گاهش گام آهو درخور است
(۱) به کامگیری بر دیده‌ زمانه نشست
(۲) ناف آهو شود دهان کسی
(۳) یک دو گامی خود تکلف ساز خوش
(۴) سال‌ها پیروی مذهب رندان کردم
- گام آهو دید و بر آثار شد
بعد از آن خود ناف آهو رهبر است
قدم ز رتبت بر تارک سپهر نهاد
که در او وصف کبریای تو است
عشق گیرد گوش تو آنگاه کش
تا به فتوی خرد حرص به زندان کردم

۶۱- معنی عبارت «هر امیر استکثار اطلاق موجب را به نام گویند چندین مرد دارم و روز عرض یکدیگر را تزویری دهند تا به شمار راست شود.»، کدام است؟

- (۱) برای رهایی از پرداخت مالیات به دروغ می‌گویند چندین سرباز دارم و در روز حسابرسی یکدیگر را فریب می‌دهند تا حساب درست دریاید.
- (۲) جهت جلوگیری از زیاد شدن هزینه‌های سپاه به دروغ می‌گویند چند سرباز دارم و وقتی باید حقیقت را به عرض فرمانده سپاه برسانند دروغ می‌گویند تا عدد درست دریاید.
- (۳) برای زیاد شدن حقوق دریافتی می‌گویند چند سرباز دارم و در روز بازدید از لشکر یکدیگر را فریب می‌دهند تا آن شماره درست دریاید.
- (۴) برای زیاد شدن تعداد سربازان گروه خود به دروغ می‌گویند چند سرباز دارم و در روز جنگ یکدیگر را فریب می‌دهند تا تعداد سربازی که می‌خواهند بگیرند.

۶۲- معنی کدام عبارت، نادرست است؟

- (۱) شبایک مکر بر ممر انتهاز فرصت انداختند: برای مکر و فریب، منتظر زمان مناسب بودند.
- (۲) یزک صباح، ترک رواج را خون‌آلود بگذاشت: لشکریان مغول، سپاهیان ترک را که مست بودند، کشتند.
- (۳) موکاخاتون در آن نزدیکی بر عقب قآن روان شد: موکاخاتون نیز خیلی زود، پس از اوکتای از دنیا رفت.
- (۴) احبار هز ملتی را از صنوف عوارضات مسلم داشته‌اند: علمای هر دینی را از پرداخت مالیات معاف نموده‌اند.

۶۳- معنی کدام گروه از واژه‌ها، به تمامی درست است؟

- (۱) کفاح: جنگ - قوبجور: نوعی مالیات - یارغو: محاکمه - جوذر: گاو وحشی
- (۲) غوایت: گمراهی - شطط: میانه - خَیلا: سواران - مدلهم: بسیار تاریک
- (۳) تنوق: گوناگونی - ترخان: دستور - سبی: اسیر کردن - اغتیل: کشتن
- (۴) مهزول: لاغر - قطآن: سربازان - جبّ: جاه - اوابد: جانوران وحشی

۶۴- معنی عبارت «یرلیغ او کار تیغ کرد و صحایف کتب او آب صفایح کتائب ببرد.»، در کدام مورد درست است؟

- (۱) فرمان‌های او بسیار مهم بود و نوشته‌های دیگران را بی‌اثر می‌کرد.
- (۲) فرمان او بسیار شجاعانه بود و برق شمشیرش جان دشمنان را می‌ستاند.
- (۳) سپاهیان او بسیار دلیر بودند و در کتاب‌ها دلاوری ایشان نوشته شده است.
- (۴) دستور او مانند شمشیر برنده بود و نوشته‌های او از شمشیرهای لشکریان برنده‌تر بود.

۶۵- معنی کدام ترکیب، نادرست است؟

- (۱) عین الکمال: چشم زخم
(۲) داء التّعلب: شکار روباه
(۳) ملء الأهاب: آکنده و سرشار
(۴) هادم اللذات: تباه‌کننده خوشی‌ها

۶۶- مفهوم کدام جمله، درست است؟

(۱) سه طفل بنان بر نی پاره سوار کردی: کنایه از نوشتن

(۲) شاه در سراچه خلوت بنشست: غروب کردن خورشید

(۳) لقاطات خورش او از زمین برمی چیدی: پاک کردن زشتی‌ها

(۴) هر ایجایی را سلیبی و هر طردی را عکسی اندیشد: حل کردن مشکلات

۶۷- معنی عبارت «گروهی آن را غنیه خوانند که مغنی شیوه‌ای است از طلب غوانی افکار دبیرانه»، در کدام مورد درست است؟

(۱) عده‌ای او را بی‌نیاز از تلاش برای به‌دست آوردن اندیشه‌های دبیران می‌انگارند.

(۲) بعضی آن را توانگری به شمار می‌آورند که با وجود او به کنیزان و نویسندگان توانمند نیازی نیست.

(۳) گروهی آن را همان برآورنده نیازها می‌نامند، چون دیگر نیازی به دبیران و خدمتکاران زیبارو نیست.

(۴) کسانی آن را توانگری می‌پندارند، زیرا موجب بی‌نیازی نویسندگان از جست‌وجوی اندیشه‌های لطیف می‌شود.

۶۸- معنی کدام عبارت، نادرست است؟

(۱) در اعتوار این حالات و تارات همه یک رنگند: در پذیرفتن و گرفتن این ویژگی‌ها همه یکسان هستند.

(۲) در اقتراف آن درد و صاف ایام خورده‌ام: برای به دست آوردن آن، تلخ و شیرین روزگار را چشیده‌ام.

(۳) قابله وجود بی‌فاصله ناف ایشان به یک جا زند: روزگار بدون درنگ آنها را در این جهان نابود می‌کند.

(۴) دست در شاخی آویخت و بر مرصد واردات غیب بنشست: به شاخه‌ای آویزان شد و در انتظار روی‌دادهایی ماند که از جهان غیب سر می‌زند.

۶۹- معنی عبارت «... آن حیف، حتف تمامت جماعت را داعیه‌ای [بود]»، کدام است؟

(۱) برای مرگ آن جماعت انگیزه‌ای می‌جستند.

(۲) آن ستم، انگیزه‌ای برای مرگ آن جماعت شد.

(۳) آن جماعت به سبب ستمگری نابود شدند.

(۴) آن جماعت را به ستم کشتند.

۷۰- معنی مقابل کدام عبارت، درست است؟

(۱) هرکه گناهکار را برئ الساحه شمرد، حق تجاوز پادشاه نشناسد: ناچیز شمردن خطای گناهکار، بی‌ارزش شمردن عفو ملک است.

(۲) مدتی دراز منازل و مراحل می‌نوشت و مخاوف و مهالک می‌سپرد: مدت زیادی صرف نگاشتن درباره مواضع بیم و خطر نمود.

(۳) همه خصلتی شریف در طبع او خاص بود الا انعام که عام فرمودی: او جامع همه خصلت‌های نیک به‌جز احسان به مردم بود.

(۴) بر عادت عتاب‌زدگان عتبه خدمت را به لب استکانت بوسه داد: با شرمساری از درگاه خدمت مولای خود رانده شد.

۷۱- در عبارت «کافور پیری، قطر مجرمان سلوت است و مشک جوانی، عطر مجرمان خلوت»، مفهوم جمله نخست کدام است؟

(۱) سپیدی موی پیر باعث سیاه‌رویی گناهکاران دوره جوانی و خوشی است.

(۲) موی سپید پیران پرده‌ای است بر گناه مجرمان دوره جوانی و خوشی.

(۳) سپیدی موی پیر ناشی از سیاهی جرم‌های دوره جوانی است.

(۴) سپیدی موی پیر از بین برنده گناهان دوره جوانی است.

۷۲- معنی اختیار در عبارت «اما ایثار و اختیار جمله اندر رؤیت تفرقه باشد، و اندر عین جمع، ایثار که ترک نصیب است، خود اصل نصیب است»، کدام است؟

(۱) به اختیار و انتخاب خود ترک نصیب خویش کردن

(۲) ترجیح دادن اراده حق بر خواست خویش

(۳) برگزیدن دیگران بر خویش

(۴) نصیب خویش برگرفتن

۷۳- معنی کدام ترکیب مشخص شده، درست است؟

- (۱) اصحاب حوایج که از اطراف می‌رسیدند، مقضی‌الوطار مراجعت می‌کردند: حاجت روا
- (۲) پسر بهاء‌الملک را بر سیبل نوا نزدیک ایشان فرستاد: برای درخواست کمک
- (۳) قصور بعد از سرکشی در پای قصور افتاد: عذرخواهی کرد.
- (۴) زخم رماح را لثم ملاح شناسند: جراحت زودگذر

۷۴- معنی عبارت «پس از تجرّع کوّوس ناخوشگوار از خشنات خشبات تنار آنچه در سینه داشتند قذف کردند و اظهار» کدام است؟

- (۱) بعد از اینکه مغولان آنها را به سختی شکنجه کردند، جای جواهرات خود را بروز دادند.
- (۲) بعد از نوشیدن جام‌های تلخ از دست مغولان خشن آنچه در سینه داشتند، آشکار کردند.
- (۳) پس از نوشیدن جام‌های ناگوار از ضربات چوب مغولان آنچه در سینه داشتند، بیرون ریختند و بیان کردند.
- (۴) بعد از اینکه مغولان با خشونت و زور جام‌های تلخ شراب را به خورد آنها دادند و مست شدند، راز خود را آشکار کردند.

۷۵- کدام مورد به مفهوم عبارت زیر نزدیک‌تر است؟

«عمرو لیث چون چنان دید رو سوی لشکریان و نگهبانان کرد و گفت: عبرت گیرید که من آن مردّم که بامدادان مطبخ من چهار صد شتر می‌کشید، شبانگاه سگی برداشته است و می‌برد.»

- (۱) خواستن کدیه است خواهی عشر خوان خواهی خراج
- (۲) تا کی از دارالغروری ساختن دارالسرور تا کی از دارالقراراری ساختن دارالقرار
- (۳) نکوهش مکن چرخ نیلوفری را برون کن ز سر باد خیرمهری را
- (۴) چنین است کردار چرخ بلند به دستی کلاه و به دیگر کمند

۷۶- مفهوم جمله «به هیچ حال خود فراموشانند اگر کسی از خدمتکاران در وی سخنی ناهموار گوید، چه هرچه گویند به اصل بزرگ بازگردد.»، در کدام مورد به درستی بیان شده است؟

- (۱) امیرمسعود نخواهد گذاشت کسی کلام ناشایستی درباره امیرمحمد بگوید، چرا که هر سخنی بگویند به خاندان غزنوی بازمی‌گردد و توهین به آنهاست.
- (۲) سلطان محمود [هرچند از مسعود آزاده‌خاطر است] اجازه نخواهد داد کسی به او توهین کند، چرا که هرچه گویند در اصل به خودش برخواهد گشت.
- (۳) خاجب علی قریب به هیچ‌یک از پدربان اجازه نخواهد داد سخنان ناپسند در حق امیر مسعود بر زبان براند، چون در اصل بی‌احترامی به خاندان غزنوی محسوب می‌شود.
- (۴) امیرمحمد [هرچند به دلیل بازداشت در قلعه، از مسعود خشمگین است] قبول نمی‌کند که کسی از نزدیکانش به امیرمسعود سخن ناپسندی بگوید، چون هرچه بگویند به خاندان سلطنتی بازمی‌گردد.

۷۷- کدام مورد در عبارت زیر، مشاهده نمی‌شود؟

«خواجه ابوالقاسم کثیر به دیوان عرض می‌نشست و بیشتر خلوت‌ها با بوسهل زوزنی بود و صارفات او می‌برید و مراعات را او می‌نهاد و مصادرات او می‌کرد و مردمان از وی بشکوهیدند.»

- (۱) ضبط اموال
- (۲) تعیین حقوق ماهانه
- (۳) رسیدگی به شکایات
- (۴) رسیدگی به امور لشکریان

۷۸- در عبارت زیر کدام مورد درباره شیر، نادرست است؟

«شیر که در روز اول او را استمالت و از حالش استکشاف کرده بود، در آخر دنبال رخصتی برای وثیقتش بود، آن‌گونه که از وَصَمَتِ غدر منزّه بماند.»

- (۱) احوال‌پرسی کردن
- (۲) دل‌جویی کردن
- (۳) راه فرار از پیمان یافتن
- (۴) دچار بدنامی عهدشکنی شدن

۷۹- کدام مورد عبارت «زاهدان» را به درستی تکمیل می‌کند؟
 به در امیران به استخاف می‌روند و به به هر باطل که ایشان

(۱) عالم‌دل - تملق - اصغاء کنند (۲) حریص - نهی از منکر - مزاج نگاه دارند

(۳) مرایی - مداهنه - صدق‌الامیر زنند (۴) جاهل - دل - ناخوش دارند

۸۰- با توجه به عبارت «موجب تحرّز از این شهادت کمال بدگمانی و حزم ملک است و اکنون که بدین درجت رسید مصلحت ملک فرو نگذارم»، کدام مورد درست است؟

(۱) گوینده را هرچند تصور می‌کرده توضیحاتش مورد قبول واقع نمی‌شود، مجبور کرده‌اند شهادت بدهد.

(۲) گوینده به دلیل بدبینی بیش از حد پادشاه، از حضور در صحنه مبارزه صرف‌نظر کرده است.

(۳) گوینده دیگر سکوت را به صلاح ندیده و بر پادشاه اعتراض کرده است.

(۴) پادشاه دارای شخصیتی دوراندیش، دیرباور و سخت‌گیر است.